

1.7 Bruto zunanji dolg

Po znižanju v letu 2011 se je bruto zunanji dolg Slovenije v letu 2012 znova nekoliko povečal, in sicer zaradi povečanja dolga državnega sektorja in centralne banke, ko je bil slednji zlasti posledica zagotavljanja sredstev za domače poslovne banke. Skupni bruto zunanji dolg se je v letu 2012 ob poslabšanju ročnostne strukture povečal za 0,6 mrd EUR in dosegel 40,8 mrd EUR. Dolgoročni dolg se je sicer lani znova zmanjšal, tako da je bilo skupno povečanje v celoti posledica občutnega povečanja kratkoročnega dolga. Gledano sektorsko je k rasti skupnega dolga največ prispevalo zadolževanje *državnega sektorja*, katerega bruto zunanji dolg se je povečal za 2,4 mrd EUR na 11,1 mrd EUR. Februarja je državni sektor odplačal dolgoročno triletno obveznico RS 64 v višini 1 mrd EUR, oktobra pa je na ameriškem trgu izdal referenčno 10-letno državno obveznico v višini 2,25 mrd USD (1,7 mrd EUR) s 5,5-odstotnim donosom. Lani se je država v manjši meri kratkoročno zadolževala tudi z izdajo instrumentov denarnega trga (zakladne menice) na mednarodnem finančnem trgu. Poleg državnega sektorja je k povečanju skupnega dolga lani precej prispevala *Banka Slovenije*, vendar so večina njenega dolga obveznosti do Evrosistema¹, ki so se povečale večinoma zaradi priliva dolgoročnega refinanciranja bank (za 1,7 mrd EUR). Skupni zunanji dolg BS je lani dosegel 4,7 mrd EUR in je predstavljal 11,5 % celotnega bruto zunanjskega dolga (konec leta 2011: 7,5%). Bruto zunanji dolg *poslovnih bank* se je lani nadalje znižal, in sicer za 3,6 mrd EUR na 9,9 mrd EUR, njihov delež pa se je znižal s tretjine v letu 2011 na le še slabo četrtno lani. Zaradi oteženega dostopa do mednarodnih finančnih trgov so del obveznosti do tujine lani odplačale s centralnobančnim denarjem². Zunanji dolg *kapitalsko povezanih oseb* (podjetja z 10-odstotnim ali večjim deležem lastništva tujega vlagatelja) se je v letu 2012 nekoliko znižal, za 0,2 mrd EUR na 5,2 mrd EUR. Približno dve tretjini dolga pripadata nebančnim finančnim družbam, ki se ukvarjajo s finančnim zakupom, preostalo pa nefinančnim družbam (podjetja). Dolg *ostalih sektorjev* (večinoma so to podjetja), ki se od začetka krize le skromno povečuje, se je lani povečal v podobnem obsegu kot leto prej, in sicer za 0,3 mrd EUR na 10,0 mrd EUR. Sicer skromna rast njihovega dolga je

bila večinoma posledica zadolževanja s kratkoročnimi komercialnimi posojili, s katerimi podjetja financirajo uvoz blaga in storitev.

V strukturi dolga glede na jamstvo se je v letu 2012 ponovno povečal predvsem javni dolg, negarantirani zasebni dolg pa se je ponovno znižal. Negarantirani dolg zasebnega sektorja se je lani znižal četrto leto zapored, odplačila pa so bila znova nekoliko višja (2,3 mrd EUR), tako da se je dolg zasebnega sektorja znižal na 21,0 mrd EUR. *Javni in javno garantirani dolg* se je tudi v letu 2012 povečal, v primerjavi s predhodnim letom pa se je rast okreplila. Javni dolg³ se je glede na leto prej povečal za 2,3 mrd EUR, javno garantirani dolg⁴ pa le za 0,5 mrd EUR (skupaj na 19,8 mrd EUR, od tega javni dolg na 11,1 mrd EUR). Pri tem se je obseg jamstev domačim finančnim institucijam lani znova zmanjšal, saj sta domači poslovni banki tujim portfeljskim vlagateljem odplačali obveznici s poroštvom države. Obveznosti BS do Evrosistema pa so se povečale. Konec leta 2012 sta v strukturi bruto zunanjskega dolga skupaj predstavljala 48,5 % (javni 27,1 %, javno garantirani 21,4 %), kar je za 25,2 o. t. več kot v letu 2008. Ob neupoštevanju obveznosti do kapitalsko povezanih oseb, za katere ročnost ni objavljena, je dolgoročni dolg konec leta 2012 predstavljal 70,4 % celotnega bruto zunanjskega dolga, kar je 5,6 o. t. manj kot leta 2011.

Slovenija ostaja med najmanj zadolženimi državami evrskega območja. Bruto zunanji dolg Slovenije je konec leta 2012 dosegel 115,1 % BDP (3,9 o. t. več kot leto prej) in ostaja precej nižji od povprečnega dolga evrskega območja, ki je v letu 2011 dosegel 211,1 % BDP.

¹ Stanje v Evrosistemu nastane s poravnavo čezmejnih plačil med bankami evrskega območja v sistemu TARGET 2. Ta dvostranska stanja se samodejno združujejo in ob koncu vsakega dne pobotajo prek Evrosistema, posamezni nacionalni centralni banki pa ostane samo ena neto dvostranska pozicija do ECB. Nekatere nacionalne centralne banke imajo v sistemu TARGET 2 terjatev in druge obveznosti do ECB.

² Od začetka finančne krize septembra 2008 se je stanje bruto zunanjskega dolga poslovnih bank zmanjšalo za skupaj 8,6 mrd EUR.

³ Zunanji javni dolg nastane z zadolževanjem institucionalnega državnega sektorja (po ESA 95) na tujih finančnih trgih. Država se lahko zadolži pri mednarodnih finančnih institucijah, tujih vladah ali vladnih agencijah, tujih poslovnih bankah in tudi pri zasebnih posojilodajalcih, če se izdajo prenosni vrednostni papirji na tujem finančnem trgu.

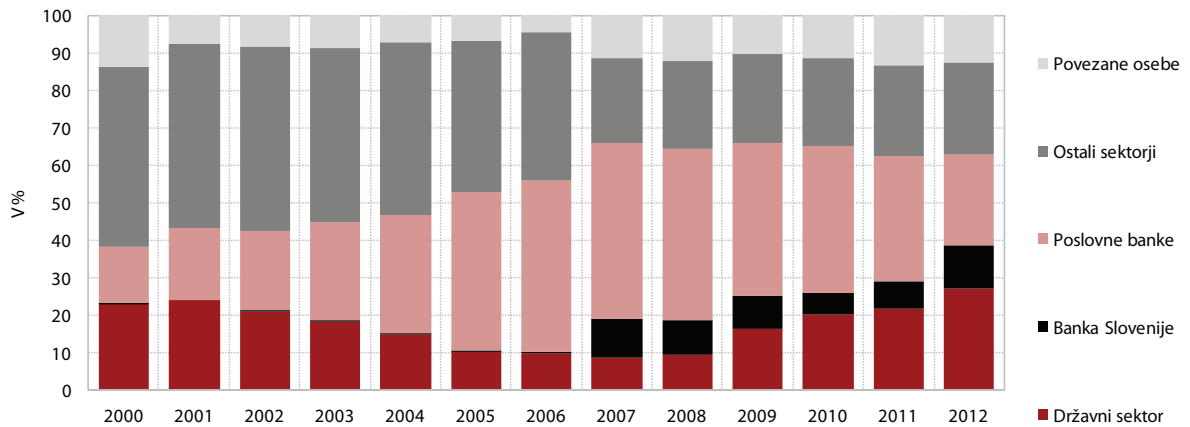
⁴ Javno garantirani dolg je obveznost zasebno pravnega subjekta, pri čemer za odplačilo obveznosti jamči država. Med javno garantirani dolg spadajo tudi obveznosti BS do Evrosistema, nastale s prenosom monetarne politike BS na ECB.

Tabela: Stanje bruto zunanjega dolga Slovenije konec leta, v mio EUR, 1995–2012

	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Skupaj bruto zunanji dolg	4.275	9.491	20.496	24.067	34.783	39.234	40.294	40.723	40.241	40.838
Kratkoročni dolg	1.470	2.283	4.573	5.239	10.733	11.595	9.640	8.429	8.356	10.542
Javni in javno garantirani dolg	0	0	70	77	3.588	3.603	3.360	2.145	2.774	4.613
Negarantirani zasebni dolg	1.470	2.283	4.503	5.162	7.145	7.992	6.280	6.284	5.582	5.929
Dolgoročni dolg	2.083	5.895	14.509	17.710	20.058	22.820	26.456	27.627	26.489	25.086
Javni in javno garantirani dolg	1.178	2.883	3.729	4.275	4.508	5.533	10.602	14.351	14.158	15.174
Negarantirani zasebni dolg	905	3.012	10.780	13.435	15.550	17.287	15.854	13.276	12.331	9.912
Obveznosti do povezanih oseb	722	1.312	1.415	1.119	3.992	4.818	4.198	4.666	5.396	5.209
Javni in javno garantirani dolg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Negarantirani zasebni dolg	722	1.312	1.415	1.119	3.992	4.818	4.198	4.666	5.396	5.209

Vir: Bilten Banke Slovenije, 2013.

Slika: Struktura bruto zunanjega dolga Slovenije po sektorjih

Vir: Bilten Banke Slovenije, 2013; preračuni UMAR.